

ชื่อผลงานวิจัย R2R “การพัฒนากรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล”

บทคัดย่อ: การดำเนินงานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบพฤติกรรม
จริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า

กลุ่มเป้าหมายคือพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลทุ่งหว้าจำนวน 48 คน
การดำเนินงานประกอบด้วย การประชุมกลุ่มชี้แจงวัตถุประสงค์ และให้ทุกคนได้
ร่วมแสดงความคิดเห็น เลือกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่พยาบาลโรงพยาบาลทุ่ง
หว้าควรมีมากที่สุดผลลัพธ์ที่ได้คือ กรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาล
โรงพยาบาลทุ่งหว้าจำนวน 5 ข้อดังนี้ การปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณ
และกฎหมายวิชาชีพพยาบาล, ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ
วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ, ให้ข้อมูลที่
ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ, แสดงออกด้วย
กิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม, และมีความ
เสียสละ โดยมีค่าระดับความคิดเห็นโดยรวม ระดับมากที่สุด
(M=4.55,SD=0.55)

วิไลลักษณ์ เลิศเมธากุล¹

ธัญกร เอี้ยวชิโป²

ยุวดี จันทร์ช่วย³

สมบูรณ์ จำยพงษ์⁴

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ:

สถานการณ์ปัจจุบันโลกอยู่ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งทั้งด้าน
การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารรูปแบบต่างๆ มีการส่งผ่านถึงกันได้อย่างรวดเร็วหมด
ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทุกสาขาวิชาชีพ โดยเฉพาะเรื่องของสุขภาพอนามัย รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 58 ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ประชาชนมีโอกาสอย่าง
กว้างขวางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขในครอบครองของหน่วยงานราชการ สภาวิชาชีพด้าน
สุขภาพได้ร่วมกันออกประกาศรับรองสิทธิของผู้ป่วย ประชาชนสนใจข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพกัน
มากยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญต่อการมีสุขภาพที่ดี สนใจต่อการปกป้องและรักษาสิทธิของตนเอง มีความ
คาดหวังที่สูงขึ้นในการที่จะได้รับการดูแลรักษาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหา
ความขัดแย้งระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตั้งแต่ปี
2540 เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (สภาการพยาบาล,2545)ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องความไม่พึงพอใจในพฤติกรรม
บริการ มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับบริการตามที่คาดหวัง เรื่องเกี่ยวกับมารยาท กิริยาวาจา ภาษาพูด การ
สื่อสาร การให้ข้อมูล เป็นต้น

จริยธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นแห่งวิชาชีพที่พยาบาลพึงมีและยึดถือเป็นหลักในการประพฤติและ
ปฏิบัติตนทั้งด้านชีวิตส่วนตัวและการประกอบวิชาชีพ เนื่องจากบุคคลทั่วไปรวมทั้งผู้รับบริการ

¹ปริญญาโท พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ระดับชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล

²ปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต ระดับชำนาญการ หัวหน้างานผู้ป่วยนอก

³ปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต ระดับชำนาญการ หัวหน้างานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

⁴ปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต ระดับชำนาญการ หัวหน้างานห้องคลอด

พยาบาล จะมีความคาดหวังสูงต่อคุณภาพของพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์และการปฏิสัมพันธ์ที่ดี ความมีเมตตากรุณาสูง ความสนใจ เอาใจใส่ เอื้อ อำนวย และความสุภาพอ่อนโยน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดูแลมนุษย์ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ การประกอบวิชาชีพพยาบาลจึงต้องมีจริยธรรมวิชาชีพมาใช้ควบคุมการทำงาน

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลทุ่งหว้า ได้มีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาล ของพยาบาล โดยในปี 2556 ได้มีการศึกษาระดับพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลพบว่าพฤติกรรม จริยธรรมพยาบาลโดยภาพรวมตามความคิดเห็นของพยาบาลอยู่ในระดับดี-ดีมาก โดยพฤติกรรม จริยธรรมที่ปฏิบัติน้อยได้แก่ วางตัวได้เหมาะสมตามกาลเทศะน่าเชื่อถือ เป็นแบบอย่างที่ดี และการ ติดตามข่าวสารของวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังพบว่ามีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการ ปฏิบัติการพยาบาลอยู่ 3 ครั้ง/ปี (ศูนย์คุณภาพพรพ.ทุ่งหว้า, 2559) เป็นเรื่องความไม่พึงพอใจใน พฤติกรรมบริการ มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับการบริการตามที่คาดหวัง การแสดงกิริยาไม่เหมาะสม การให้ ข้อมูลด้วยวาจาไม่สุภาพ กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลทุ่งหว้าจึงเห็นความจำเป็นได้มีการพัฒนา พฤติกรรมจริยธรรมในการให้บริการพยาบาลเพื่อการบริการที่ประทับใจและได้พฤติกรรมจริยธรรมใน การให้บริการพยาบาลที่พึงประสงค์ของพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว้าเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติต่อไป

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี/หลักการที่นำมาใช้: มาตรฐานการพยาบาลและการผดุงครรภ์, แบบ ประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า
2. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า

วิธีการดำเนินงาน

จัดอบรมให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมจริยธรรมและกฎหมายวิชาชีพแก่บุคลากรพยาบาลและ ผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจารย์จากกรมการสภาการพยาบาล

จัดประชุมปรึกษาหารือ และขอความคิดเห็น ของพยาบาลวิชาชีพ ทุกคนที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลทุ่งหว้าในแผนกต่างๆดังนี้แผนกบริการพยาบาลในโรงพยาบาล รวมทั้งสิ้น 48 คน (100%) โดย ประกอบด้วย ฝ่ายการพยาบาลจากแผนกผู้ป่วยนอกจำนวน 6 คน แผนกอุบัติเหตุ อุบัติเหตุจำนวน 7 คน แผนกห้องคลอดจำนวน 5 คน แผนกผู้ป่วยในจำนวน 16 คน (รวมฝ่ายการ พยาบาลทั้งสิ้น 35 คน) แผนกบริการพยาบาลในชุมชนแบ่งเป็น ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ 5 คน ฝ่าย สุขาภิบาลและป้องกันโรค 6 คน ฝ่ายแผนงาน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ แบบประเมินพฤติกรรมของพยาบาลในการให้บริการพยาบาล ของสภาการ พยาบาล จำนวน 40 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยในที่ประชุมประจำเดือนมกราคม ให้พยาบาลแต่ละคนได้กำหนด พฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลที่พึงประสงค์ ของพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว้าที่พึงมีมากที่สุด โดย เลือกหัวข้อในชุดแบบประเมินพฤติกรรมของพยาบาลในการให้บริการพยาบาล ซึ่งจัดทำโดย คณะอนุกรรมการจริยธรรม สภาการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมจริยธรรม จำนวน 40 ข้อ ตามความคิดเห็นของตนเอง ไม่จำกัดจำนวนข้อ (รอบที่ 1) และได้ตัดข้อที่ไม่ได้รับเลือกออก

นำจำนวนข้อพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่พยาบาลคัดเลือกมาถามความคิดเห็นในรอบที่ 2 และคัดเลือกมาจำนวน 10 อันดับแรก จากนั้นนำไปประดมความคิดเห็นและคัดมาเหลือ จำนวน 5 พฤติกรรมที่กลุ่มพยาบาลเลือกมามากที่สุด (รอบ 2)

นำร่างพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่พยาบาลร่วมกันกำหนดจำนวน 5 ข้อสอบถามความคิดเห็นของพยาบาลทุกคนอีกรอบ (รอบที่๓)

รวบรวมร่างพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์นำมาปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความสมบูรณ์ กำหนดเป็นอัตลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า สรุปผลการพัฒนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1. เพื่อพัฒนารอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า ดังตารางที่ 1

ข้อ	พฤติกรรมจริยธรรม	อันดับ	คะแนน	ร้อยละ
10.4	การปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพ	2	32	76.19
8.1	ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ	2	32	76.19
5.2	การแสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม	1	33	78.57
2.5	มีความเสียสละ	3	21	50.00
6.1	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ	3	21	50.00

จากตารางที่ 1 พบว่ากรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว้าจำนวน 5 ข้อที่พยาบาลเลือกอันดับ 1 คือ การแสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม ร้อยละ 78.57 รองลงมาคือการปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพ, ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งเท่ากัน ร้อยละ 76.19 และอันดับ 3 มีความเสียสละ,ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการซึ่งเท่ากัน ร้อยละ 50

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของพยาบาลต่อ กรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทุ่งหว้า

ข้อ	กรอบพฤติกรรมจริยธรรม	ระดับความคิดเห็น					Mean	S.D.
		5	4	3	2	1		
1	การปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพพยาบาล	72.3%	27.7%	-	-	-	4.7234	.4521
2	ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ	70.2%	27.7%	2.1%	-	-	4.6809	.5152

3	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ	66%	34%	-	-	-	4.6596	.4789
4	แสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม	61.7%	36.2%	-	-	2.1%	4.5532	.7165
5	มีความเสียสละ	25.5%	68.1%	4.3%	2.1%	-	4.1702	.6014
โดยรวม		59.14	38.74	1.28	0.42	0.42	4.5575	.5528

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อกรอบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด(M=4.55,SD=0.55) และรายชื่ออยู่ระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยข้อที่พยาบาลเห็นด้วยมากที่สุดคือการปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพพยาบาล(M=4.72,SD=0.45) รองลงมาคือ ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ (M=4.68,SD=0.51) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ (M=4.66,SD=0.47) แสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม (M=4.55,SD=0.71) และข้อที่เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ มีความเสียสละ(M=4.17,SD=0.60)

อภิปรายผล จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว่า ข้อที่พยาบาลเลือกอันดับ 1 คือ การแสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม รองลงมาคือปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพ,ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ และเลือกน้อยที่สุดคือ มีความเสียสละ,ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ และระดับความคิดเห็นต่อกรอบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยธรรมและข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2550 หมวด 2 การประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ส่วนที่1 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการข้อ 7 ซึ่งกำหนดว่า”ผู้ประกอบวิชาชีพต้องรักษามาตรฐานของวิชาชีพตามที่สภาการพยาบาลประกาศกำหนด” และสอดคล้องกับลีโวน์ (Levine,1977) กล่าวว่า พยาบาลต้องรับผิดชอบเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล เพราะพยาบาลได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์ของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่โตเพียงใดก็ตาม ต้องจรรีกรผลงานการพยาบาลให้ปรากฏ เต็มใจเผชิญในสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อบอกความรับผิดชอบเชิงจริยธรรม และศีลธรรมของพยาบาล ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าว จะบ่งบอกถึงระดับความดีเลิศของพยาบาล

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล จากการศึกษาพัฒนากรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลทุ่งหว่า ศึกษาในพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 48 คน พบว่ากรอบพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว่า จำนวน 5 ข้อ ข้อที่พยาบาลเลือกสูงสุด คือ การแสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม รองลงมาคือปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพ,ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ และเลือกน้อยที่สุดคือ มีความเสียสละ,ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ และระดับความคิดเห็นต่อกรอบพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และรายชื่ออยู่ระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยข้อที่พยาบาลเห็นด้วยมากที่สุดคือการปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพพยาบาล รองลงมาคือ ปฏิบัติการพยาบาลถูกต้องตามหลักการ วิธีการตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการ

ตัดสินใจของผู้รับบริการ แสดงออกด้วยกิริยา วาจา น้ำเสียง และสัมผัสที่อ่อนโยน อย่างเหมาะสม และข้อที่เห็นด้วยระดับมากคือ มีความเสียสละ

หลังการอบรมและพัฒนากรอบพฤติกรรมจริยธรรมพยาบาล พบว่าพยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว้ามีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรมจริยธรรมพบผลการประเมินภาพรวม มีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดีขึ้นผลการประเมินจริยธรรมพยาบาลในปี 2560 และอัตราข้อร้องเรียนในพฤติกรรมจริยธรรมพยาบาลลดลง เหลือ 1 เรื่องจาก 3 เรื่องในปี 2559 (ศูนย์คุณภาพ,2559)

ข้อเสนอแนะ ควรได้นำผลการวิจัย หรือ อັตลักษณ์ที่ได้แจ้งให้สมาชิกทราบ และส่งเสริมให้พยาบาลทุ่งหว้าทุกคนพึงพัฒนาให้มีคุณลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สภาการพยาบาล. (2551).**แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณ**

(ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี.บริษัท จุดทอง จำกัด.

ประมวลเนื้อหาจากข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการรักษจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ พ.ศ. 2550

สภาการพยาบาล. (2558).**คู่มือส่งเสริมจริยธรรมสำหรับองค์กรพยาบาล:กลไกและการปฏิบัติ.**

กรุงเทพมหานคร:บริษัท จุดทอง จำกัด.

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย. (2546).จรรยาบรรณพยาบาลฉบับปีพุทธศักราช 2546.

กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.

แสงเดือน เมฆราช. (2556). การพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกลนคร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูลที่ได้จัดทำโครงการครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งหว้าผู้ให้การสนับสนุน ขอขอบคุณอาจารย์ดร.วรพล หนู่นุ่น ผู้ให้ความรู้และสอนสั่ง รวมถึงข้อแนะนำที่ดี ขอขอบคุณ คุณวิทยา หลงละเลิง ผู้ให้คำปรึกษาที่ดี ขอขอบคุณคุณดรุณี หมาตมาสันที่คอยช่วยเหลือด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณที่มิวิจัยทั้งสามท่านที่ได้ร่วมกันทำงานชิ้นนี้ ขอขอบคุณ้องทุกคนที่ร่วมให้ข้อคิดเห็นจนทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จ